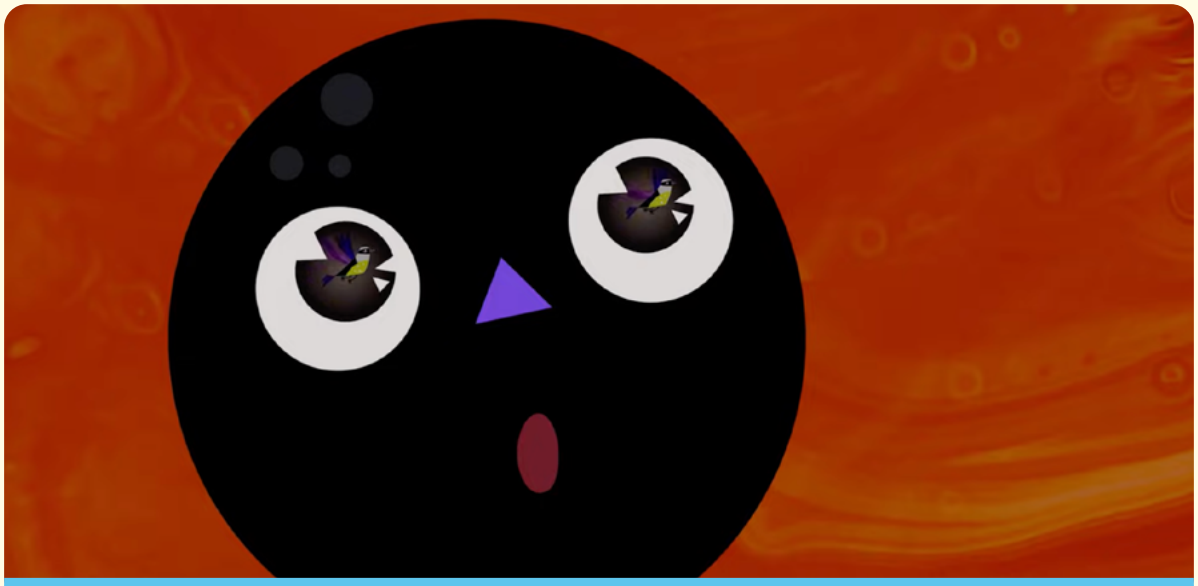
PAPAYA

Priscilla Kellen, Brazilië, 5+, 74', geen dialoog

Thema's:

ecologie | klimaat | zelfstandig leven

Een nieuwsgierig papajazaadje wil al vliegend de wereld ontdekken. De wetten van de natuur liggen vast, maar het zaadje snakt naar vrijheid; het wil geen wortel schieten. Tot ze landt op de middenberm van de snelweg en ontdekt hoe de mensen omgaan met de natuur.

LEERDOELEN

- De leerlingen benoemen personages, gebeurtenissen, beelden en geluiden uit de film en wisselen hierover gedachten uit.
- De leerlingen verwoorden wat planten, dieren en mensen nodig hebben om te groeien.
- De leerlingen herkennen enkele manieren waarop menselijke activiteiten de natuur kunnen helpen of bedreigen.
- De leerlingen verwerken een boodschap uit de film in een gezamenlijke creatieve opdracht.

Situering: Deze lesfiche werd samengesteld op maat van kinderen van 5 tot 8 jaar. Omdat de verschillen zowel tussen als binnen deze leeftijdsgroepen groot kunnen zijn, biedt deze fiche bovenop de deelvragen bij elk item een extra uitdaging in de vorm van overkoepelende vragen en uitbreidingsvragen. Ook de doe-opdrachten variëren in moeilijkheidsgraad en kunnen door de leerkracht beoordeeld worden op hun toepasbaarheid binnen de klaspraktijk.

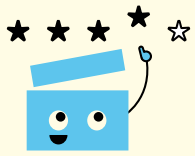
VOORBESPREKING

Alvorens jullie bezoek aan Filem'On, is het een goed idee om kort met de leerlingen over de film te praten. Dankzij die voorkennis kunnen ze met een aangescherpte blik naar de film kijken. Ter illustratie kunnen afbeeldingen van de film of een korte trailer getoond worden aan de leerlingen.

Korte vragen die klassikaal kunnen besproken worden:

- Wat zagen jullie op de foto / in de trailer?
- Weet je wat een papaja is? Hoe zou je een papaja omschrijven?
- Heb je al ooit papaja gegeten? Was dat lekker?
- Wie heeft al ooit een zaadje geplant?
- Zou jij graag kunnen vliegen?
- Heb je ooit gehoord van het Amazonewoud?

NABESPREKING

INHOUDSVRAGEN

de overkoepelende vragen vormen een grotere uitdaging voor de wat oudere groepen, de bijvragen begeleiden de kinderen in grotere mate.

leerkracht stelt de vraag, leerlingen zoeken het antwoord

1. Over wie ging de film? Wie was het hoofdpersonage?

Doorheen de film volgen we een klein papajazaadje, dat zelf ook Papaya heet.

Wat was de droom van dat personage? Waarom wilde ze dat?

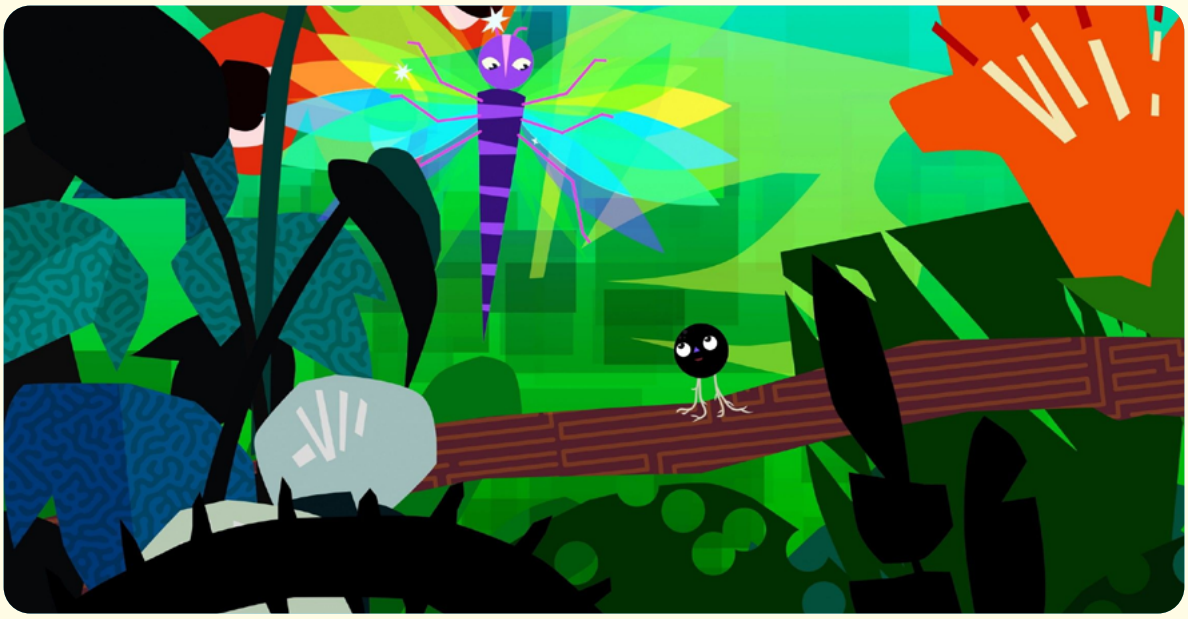
Het eerste dat Papaya ziet in de wereld buiten de papajavrucht, is een prachtige vliegende vogel. Sindsdien wil Papaya maar één ding: kunnen vliegen.

Hebben jullie ook zo'n (magische) droom? (bv. praten met dieren, onder water ademen, vliegen, etc.)

Persoonlijk antwoord.

Ging Papaya's droom in vervulling?

Het lijkt alsof Papaya er aanvankelijk niet in slaagt te vliegen. Pas wanneer ze haar wortels laat groeien in de berm en haar lot als papajaboom aanvaardt, ontpopt ze zich tot een prachtige vlinder en kan ze eindelijk vliegen.

leerkracht stelt de vraag, leerlingen zoeken het antwoord

2. Welk probleem zou de maker willen aankaarten met deze film?

We zien in de film hoe de natuur onrecht wordt aangedaan (voorbeelden: zie antwoorden deelvragen).

In de film zagen we dat er buiten het Amazonewoud ook planten groeiden op grote velden en zelfs in donkere fabrieken. **Hoe denk je dat die planten zich daar voelden?** Zagen ze er blij, verdrietig, boos, bang... uit?

De planten leken niet gelukkig. Vele planten zagen er droevig uit.

Waarom zouden planten zich daar niet gelukkig voelen? Wat zie je op de twee foto's? Gebeurden er nog andere dingen om de groei van de planten te beïnvloeden?

Op de eerste foto: watermeloenen worden met een machine vierkant gemaakt (zodat ze makkelijker gestapeld kunnen worden). Op de tweede foto: een zaadje krijgt een spuitje (om sneller te groeien?). Planten kunnen hier niet normaal groeien zoals ze dat in het woud zouden doen.

De film toont een krachtig beeld dat enkele bedreigingen voor het Amazonewoud bundelt. Welke gevaren voor het woud herken je op de foto?

We zien o.a. bosbranden, grote kranen die de bomen willen weghalen, het vervuilde, groene water (door chemische afvalstoffen), en een grote afvalberg.

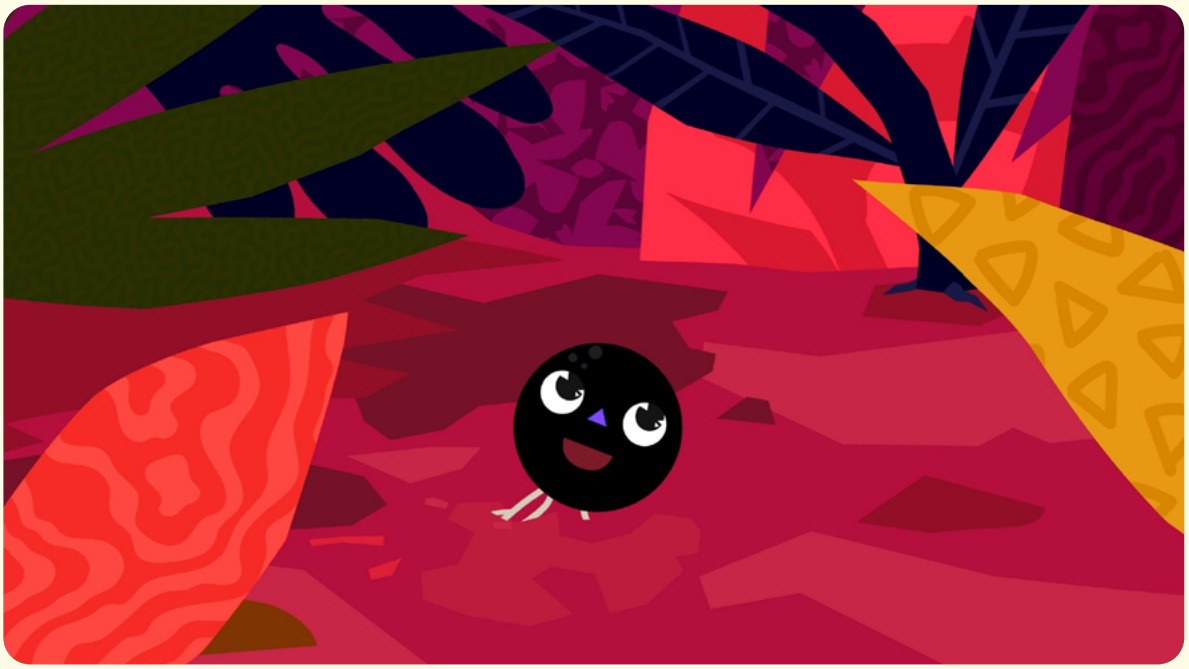
Zie jij in jouw eigen buurt ook soms gevaren of bedreigingen voor onze natuur?

Persoonlijk antwoord.

UITBREIDING

Wie is volgens jou de grootste bedreiging voor de natuur? Waarom denk je dat?

De grootste bedreiging is de mens. Omdat mensen steeds meer en meer nodig hebben en meer gaan produceren, wordt de natuur uitgebuit, vervuild of vernietigd. Planten moeten zo snel mogelijk groeien om vruchten te geven, bossen worden vernietigd om plaats te maken en hout te verzamelen, en de producten die mensen aanschaffen worden steeds sneller weggegooid.

leerkracht stelt de vraag, leerlingen zoeken het antwoord

3. Op het einde van de film zien we dat de natuur in het woud weer wordt gered. Wat gebeurde er allemaal? Wie heeft dit gedaan?

Papaya zette alle dieren en planten aan om zich te verzetten tegen de menselijke gevaren (voor voorbeelden, zie antwoorden op deelvragen).

Vergelijk de afbeeldingen op de volgende pagina. Wat is er veranderd?

Het water in de natuur is niet meer vervuild en kleurt weer hemelsblauw in plaats van gifgroen. De zaadjes zijn bevrijd uit de enge fabriek en de groene spuiten werken niet meer. Het woud wordt niet langer omringd door afval, vuur en machines, maar bloeit terug vol leven: planten, vruchten, dieren...

Het woud bloeide op het einde weer vol nieuwe planten. Heeft Papaya dit helemaal alleen gedaan, volgens jou?

Neen, Papaya kreeg hulp van alle planten en dieren in het woud. Zo zagen we de vogels en de bijen samenwerken om de fabrieken aan te vallen en de planten daar te bevrijden. Ze brachten de plantjes en zaadjes terug naar het Amazonewoud om ze daar te planten.

Op welke manier hielpen de vogels en de bijtjes om de natuur te laten groeien? Wat kunnen vogels doen? Wat kunnen bijen doen?

Verschillende antwoorden van de kinderen kunnen interessant zijn.

In de film zien we hoe de vogels de zaden van planten meenemen en laten vallen boven het woud, zodat er uit die zaadjes weer nieuwe planten kunnen groeien.

In de film zien we hoe de bijen het stuifmeel van de ene naar de andere bloem brengen. Dat heet bestuiven. Zo kunnen de bloemen groeien tot vruchten, waar de vogels weer zaadjes uit kunnen halen.

WIST JE DAT...

In de film zagen we hoe vogels Papaya hielpen om het woud opnieuw te laten groeien. Ze verspreidden zaadjes waaruit nieuwe planten en bomen konden groeien. Ook de bijen hielpen door stuifmeel van de ene bloem naar de andere te brengen. Maar wisten jullie dat ook aapjes een steentje kunnen bijdragen?

In ZOO Planckendael leven goudkopleeuw-aapjes. Misschien zag je ze al ooit tijdens een bezoek aan de dierentuin.

In deze video zie je de goudkopleeuwaapjes in actie.

leerkracht stelt de vraag, leerlingen zoeken het antwoord

ZOO Planckendael werkt mee aan BioBrasil, een project dat deze aapjes in Brazilië beschermt. De dieren zijn in gevaar omdat steeds meer bomen uit het woud verdwijnen. Dat noemen we ontbossing. Daardoor hebben de aapjes steeds minder ruimte om te leven en voedsel te zoeken.

De aapjes helpen het woud beschermen. Hoe denk je dat ze dat doen?

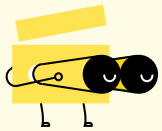
De goudkopleeuwaapjes eten vruchten en verspreiden de zaadjes op verschillende plaatsen. Uit sommige van die zaadjes groeien later nieuwe planten en bomen. Zo helpen de aapjes, net als de vogels, om het woud te laten groeien. Ze verspreiden de zaden van wel meer dan twintig soorten planten.

Andere antwoorden van de leerlingen zijn ook welkom.

Daarom onderzoeken de medewerkers van BioBrasil hoe ze de goudkopleeuwaapjes en het woud beter kunnen beschermen. Zo helpen ze alle planten en dieren die in het woud leven.

Laten we zelf eens op onderzoek gaan; hoe zou jij de aapjes beschermen tegen de ontbossing van het woud?

Verschillende creatieve antwoorden mogelijk.

KIJK & LUISTER

leerkracht stelt de vraag, leerlingen zoeken het antwoord

1. De film maakt geen gebruik van dialogen; Papaya kan niet praten met andere planten of dieren. In de film horen we wel een heleboel muziek en geluiden. Bekijk deze clip opnieuw en luister aandachtig naar alle geluiden die mee het verhaal vertellen. Wat hoor je allemaal? Wat zouden de geluiden voorstellen?

Wat we onder meer kunnen horen:

- een trom;
- een fluitje;
- een grappig geluid wanneer de lieveheersbeestjes opstijgen;
- het geluid van de kever;
- Papaya's geluidjes en lachjes;
- een xylofoon of marimba;
- ritselende bladeren;
- de vogels en insecten uit het woud;
- tonen die lijken op de klank van een melodica, mondharmonica of accordeon;
- etc.

Hoewel wij de planten niet horen praten in de film, kunnen ze wel met elkaar communiceren via hun wortels onder de grond. Sommige mensen hebben zelfs speciale toestellen waarmee ze de communicatie tussen bomen kunnen volgen. Sluit de ogen en luister eens naar dit videofragment om het geluid van bomen te horen!

UITBREIDING

Waarom zou de maker ervoor gekozen hebben om geen dialoog te gebruiken in de film?

Verschillende antwoorden zijn mogelijk.

- Misschien koos de regisseur voor een film zonder woorden omdat planten niet praten zoals mensen, maar wel signalen kunnen uitwisselen.
- Zonder woorden kunnen kinderen zelf goed naar de beelden en geluiden kijken en hun eigen betekenis aan het verhaal geven.
- Een woordeloze film is ook begrijpelijk voor kinderen die verschillende talen spreken.
- De film vertalen, nasynchroniseren en/of opnieuw inspreken zorgt voor een heleboel extra kosten voor de vertoner.

leerkracht stelt de vraag, leerlingen zoeken het antwoord

2. PAPÄYA is een animatiefilm met een sterk visueel karakter. Het is duidelijk dat we niet naar een live-actionfilm kijken en dat alle planten en dieren er niet uitzien zoals in werkelijkheid. De animatie biedt de maker de kans om voorwerpen of acties uit te beelden die er in het echt niet helemaal zo uitzien.

Foto's van vliegtuigen die pesticiden (stoffen om insecten te bestrijden) sproeien over het land, zien er opvallend anders uit dan in de film. Wat is het grootste verschil?

In de film worden de stoffen afgebeeld als een soort felgroen gas

Waarom zou de maker gekozen hebben voor groene wolken?

Omdat de pesticiden er op deze manier extra giftig en vervuilend uitzien.

De kranen die de natuur willen slopen, vertonen een opvallende gelijkenis met een dier. Kan je herkennen welk dier ze voorstellen?

De kranen lijken op schorpioenen; de grijpers lijken wel een schorpioenenstaart met een angel. Andere interpretaties kunnen ook interessant zijn!

Waarom zou de maker hiervoor gekozen hebben?

Zo zien de kranen er extra bedreigend uit.

UITBREIDING

Op welke manier is de film precies gemaakt? Hoe zouden wij zelf ook zo'n scène kunnen maken?

PAPAYA werd gemaakt met cut-outanimatie. Daarbij worden losse vormen samengevoegd en bewogen, alsof ze uit papier zijn geknipt. Daarom zien we in de film veel eenvoudige vormen en felle kleuren. We kunnen deze techniek zelf nabootsen door verschillende vormen uit gekleurd papier te knippen en ze samen te voegen tot een figuur of beeld.

UITBREIDING

Naar het einde van de film toe, wanneer de vogels en insecten een kleinschalige revolutie op gang brengen, worden er ook afbeeldingen van échte vruchten en planten gebruikt (en niet enkel kleurrijke cut-outs). Waarom zou de maker dit doen?

Hoewel de film weinig optimisme vertoont over de toestand van de natuur, eindigt het verhaal toch hoopvol. Door het gebruik van echte afbeeldingen van planten en vruchten verbindt de regisseur de fantasiewereld van de film met de werkelijkheid. Ze toont wat mensen kunnen bereiken wanneer ze samenwerken en goed voor de natuur zorgen.

DOE-OPDRACHT

BASIS 1 PLANTEN MAKEN MET PAPIEREN KNIPSELS

doel van de oefening

Maak een slinger vol tekeningen van de natuur

tijd

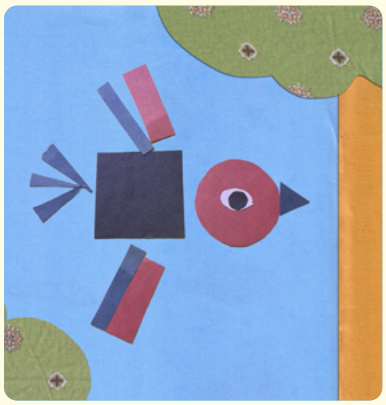
± 60 min

MATERIAAL

- Gekleurd papier
- Lijm
- Scharen
- (Touw of tape)

De animatiefilm werd gemaakt met digitale cut-outanimatie. Daarbij worden losse vormen digitaal samengevoegd en bewogen, alsof ze uit papier werden geknipt. Daarvoor verfijnde regisseur Priscilla Kellen de stijl die ze introduceerde in haar tv-serie KAAAK. Ook het hoofdpersonage uit die serie bestond uit eenvoudige, geknipte geometrische vormen.

Door vormen uit gekleurd papier te knippen of te scheuren, kunnen wij ook beelden maken in de stijl van de film.

ZO DOE JE DAT!

Iedereen krijgt een stevig blad als achtergrond en verschillende vellen gekleurd papier. Knip of scheur allerlei vormen uit het gekleurd papier. Leg de vormen op het achtergrondblad en probeer verschillende combinaties uit. Als de kinderen tevreden zijn, kunnen ze de vormen vastlijmen en er een mooie **plant, boom, bloem of fantasieobject** van maken. Zoals in dit voorbeeld.

Net zoals in de film kunnen de kinderen de papieren vormen combineren met afbeeldingen van echte planten, groenten en vruchten. Knip of scheur afbeeldingen uit oude reclamefolders van supermarkten. De kinderen kunnen ook buiten op zoek gaan naar gevallen bladeren, stukjes schors, zaden, pitten of noten en die in het kunstwerk verwerken. Verzamel enkel materialen die al op de grond liggen, zodat er geen planten worden beschadigd.

Wanneer alle kunstwerken klaar zijn, kunnen ze aan een lange slinger worden bevestigd en opgehangen in de klas. Zo ontstaat een grote, kleurrijke natuurwereld die de kinderen samen hebben gemaakt. De slinger herinnert ons eraan hoe mooi de natuur is en dat wij kunnen helpen om haar te beschermen.

UITBREIDING

Voeg onder de planten en bomen ook wortels en een schimmelnetwerk toe. Maak daarvoor een knipwerk uit wit papier en plak het onderaan het kunstwerk. In deze video zie je hoe je zo'n knipwerk kunt maken. Verbind daarna de wortels en schimmeldraden van de verschillende kunstwerken met elkaar. Zo ontstaat één groot ondergronds netwerk, net zoals in de film. Het netwerk toont dat planten, dieren en schimmels met elkaar verbonden zijn en elkaar kunnen helpen.

UITDAGING 1 PLANTEN MAKEN MET PAPIEREN KNIPSELS

doel van de oefening

Maak een slinger vol kleurrijke knipsels

tijd

± 40 min

MATERIAAL

- Gekleurd papier
- Scharen
- (Lijm, touw of tape)

Op de afbeeldingen hieronder zie je het ondergrondse netwerk van wortels en schimmeldraden waarmee Papaya in contact komt. Via de wortels neemt Papaya water en voedingsstoffen uit de bodem op. De patronen in het netwerk lijken op mandala's of fijn kantwerk. Via dit netwerk kan Papaya kennis en signalen met de andere planten delen. Zo komen de planten en dieren samen in actie om de natuur te helpen.

Kunnen wij ook zulke patronen maken en met elkaar verbinden? Zo maken de kinderen samen een kunstwerk dat mensen eraan herinnert om goed voor de natuur te zorgen.

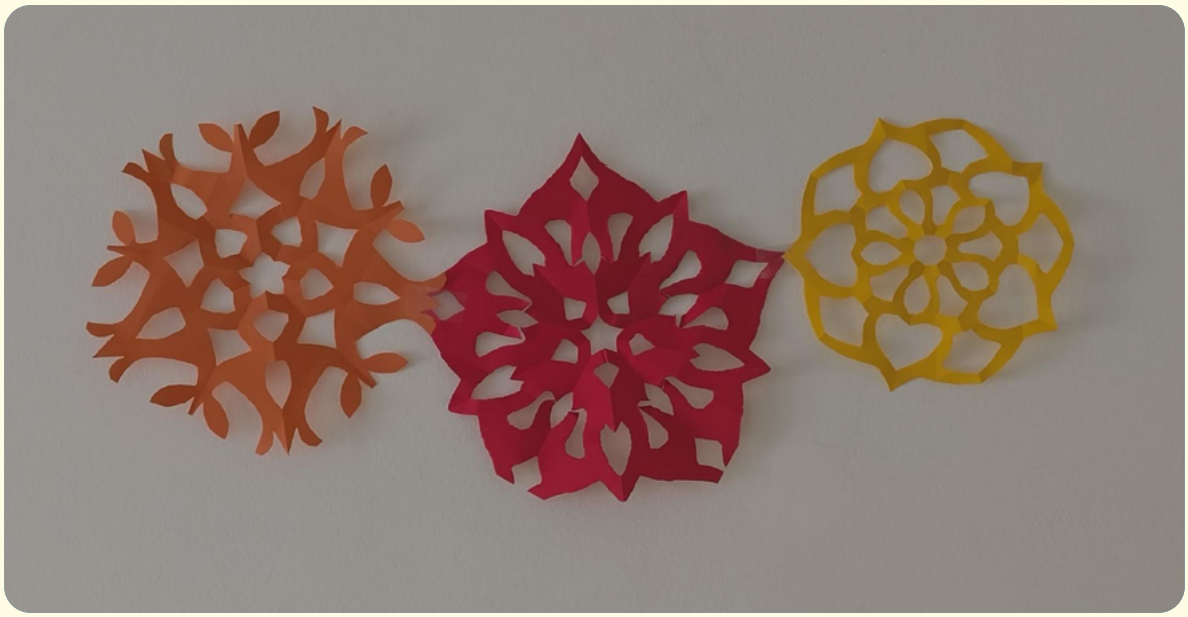

ZO DOE JE DAT!

Maak met de hele klas een lange natuurslinger door verschillende knipwerken met elkaar te verbinden. In deze video zie je hoe je zo'n knipwerk kunt maken.

Er zijn verschillende variaties mogelijk. De leerlingen kunnen wit papier gebruiken om het ondergrondse netwerk van wortels en schimmeldraden voor te stellen. Met felle kleuren kunnen ze bloemen, planten, vruchten en kleurrijke signalen maken.

Wanneer iedereen een knipwerk heeft gemaakt, kunnen alle werkstukken met plakband of touw aan elkaar worden bevestigd. Hang de slinger daarna op in de klas. Zo herinnert het gezamenlijke kunstwerk de leerlingen eraan dat alles in de natuur met elkaar verbonden is en dat samenwerking kan helpen om de natuur te beschermen.

UITDAGING 2 EEN EERSTE KENNISMAKING MET DE SDG'S

PAPAYA biedt een mooie gelegenheid om kinderen voor het eerst kennis te laten maken met de Sustainable Development Goals of duurzame ontwikkelingsdoelen, afgekort als SDG's. Deze doelen willen ervoor zorgen dat mensen, dieren en planten nu en in de toekomst goed kunnen leven. Binnen deze lesfiche sluiten verschillende SDG's aan bij de thema's uit de film:

Centrale vraag: Hoe kunnen wij de natuur helpen?

doel van de oefening

We bedenken samen haalbare acties voor een groene school en maken pictogrammen om deze acties zichtbaar te maken

tijd

± 60 min

MATERIAAL

- Posters SDG's
- Gekleurd papier
- Lijm
- Scharen

Als eerste denkoefening kunnen de kinderen een lijst maken met alles wat zij nodig hebben om goed te kunnen leven en opgroeien. Daarna kan worden nagedacht over wat dieren en planten nodig hebben. Vervolgens wordt de poster met de SDG's bekeken. **Welke symbolen herkennen de kinderen? Welke doelen passen bij de dingen die zij hebben opgesomd?**

De duurzame ontwikkelingsdoelen zijn afspraken die landen over de hele wereld samen hebben gemaakt. Ze willen daarmee werken aan een wereld waarin mensen goed kunnen leven en waarin ook de natuur wordt beschermd. De symbolen op de poster stellen verschillende doelstellingen voor, zoals zorgen voor schoon water, minder afval maken en planten en dieren beschermen.

PAPAYA maakt duidelijk dat mensen soms meer maken en kopen dan ze werkelijk nodig hebben. Daardoor worden er steeds meer grondstoffen gebruikt en belanden veel producten snel bij het afval. De film toont ook dat bepaalde manieren van produceren schadelijk kunnen zijn voor planten, dieren, water en bodem. Toch is de boodschap van de film hoopvol: als we samenwerken en andere keuzes maken, kunnen we de natuur helpen. **Daarom bedenken we zelf enkele haalbare acties en verspreiden we onze ideeën via kunstwerkjes.**

Laat de kinderen nadenken over manieren waarop wij goed voor de natuur kunnen zorgen. Enkele voorbeelden zijn:

- afval in de juiste vuilnisbak gooien en goed sorteren;
- de kraan sluiten tijdens het tandenpoetsen;
- niet meer water gebruiken dan nodig is;
- een herbruikbare drinkfles en brooddoos gebruiken;
- beide kanten van een blad papier gebruiken;
- speelgoed, kleding en andere spullen herstellen of opnieuw gebruiken;
- goed zorgen voor planten en dieren;
- indien mogelijk te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer naar school komen;
- geen afval in de natuur achterlaten;
- niet onnodig veel elektriciteit verbruiken;
- geen voedsel verspillen.

ZO DOE JE DAT!

Denk samen na over acties die op school kunnen worden uitgevoerd. De kinderen kiezen individueel of in groepjes één actie en maken daarvoor een eenvoudig pictogram. Hiervoor kunnen ze opnieuw werken met kleurrijke papierknipsels en papiersnippers.

- Mogelijke boodschappen voor de pictogrammen zijn:
- Draai de kraan dicht.
- Gooi afval in de juiste vuilnisbak.
- Breng een herbruikbare drinkfles mee.
- Gebruik beide kanten van het papier.
- Hergebruik materialen.
- Zorg goed voor de planten op school.
- Kom indien mogelijk te voet of met de fiets naar school.
- Dim de lichten als we de klas verlaten.

Hang de pictogrammen op plaatsen waar de boodschappen goed van pas komen. Het pictogram over water kan bijvoorbeeld bij de wastafel hangen en het pictogram over afval bij de vuilnisbakken. De pictogrammen kan je ook samenbrengen op één grote poster. Zo worden andere kinderen en volwassenen aangemoedigd om mee voor de natuur te zorgen.

